

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 15.7.2019.
COM(2019) 336 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE VIJEĆU

**o provedbi financijske pomoći koja se pruža prekomorskim zemljama i područjima
u okviru 11. europskog razvojnog fonda**

Uvod

Odlukom o prekomorskom pridruživanju¹ uspostavljen je pravni okvir za odnose između prekomorskih zemalja i područja² (PZP-a), država članica s kojima su povezani i Europske unije. U skladu s Ugovorom o funkcioniranju Europske unije³ (UFEU) svrha je Odluke o prekomorskom pridruživanju podupirati održivi razvoj PZP-a i promicati vrijednosti Unije u cijelom svijetu.

Financijska se potpora PZP-ima pruža uglavnom iz Europskog razvojnog fonda (ERF), a u okviru 11. ERF-a za programsko razdoblje 2014.–2020. dodijeljen je iznos od 364,5 milijuna EUR⁴.

U skladu s člankom 91. Odluke o prekomorskom pridruživanju u ovom se Izvješću naglašava napredak ostvaren u primjeni sredstava iz 11. ERF-a za PZP-e u 2018.

Financijska sredstva u okviru 11. ERF-a za PZP-e

Sredstva u okviru 11. ERF-a koja su dostupna PZP-ima podijeljena su na sljedeće alokacije na temelju Priloga II. Odluci o prekomorskom pridruživanju:

- 229,5 milijuna EUR za teritorijalne (bilateralne) alokacije,
- 100 milijuna EUR za regionalnu suradnju i integracije,
- 21,5 milijuna EUR za financiranje humanitarne pomoći i pomoći u nuždi ili pomoći u slučaju fluktuacija u zaradama od izvoza,
- 5 milijuna EUR za financiranje kamatnih subvencija i tehničke pomoći u okviru investicijskog instrumenta EIB-a za PZP-e,
- 8,5 milijuna EUR za studije ili tehničku pomoć u skladu s člankom 81. Odluke o prekomorskom pridruživanju.

Šesnaest PZP-a ispunjava uvjete za teritorijalnu alokaciju u okviru 11. ERF-a koji su definirani u skladu s kriterijima utvrđenima u Odluci o prekomorskom pridruživanju. Trebalo bi napomenuti da se Grenland financira izravno iz općeg proračuna Unije na temelju „Odluke o Grenlandu”⁵.

Trima regionalnim programima nastoji se poticati suradnja PZP-a iz iste regije koji dijele slične probleme i prioritete. Mjerama koje se financiraju iz regionalne alokacije podupire se

¹ Odluka Vijeća 2013/755/EU o pridruživanju prekomorskih zemalja i područja Europskoj uniji.

² Prekomorske zemlje i područja EU-a uključuju Grenland, Novu Kaledoniju i pridružena područja, Francusku Polineziju, Francuska Južna i Antarktička Područja, otoke Wallis i Futunu, Saint-Pierre-et-Miquelon, Saint-Barthélemy, Arubu, Bonaire, Curaçao, Sabu, Sint Eustatius, Sint Maarten, Angvilu, Kajmanske Otoke, Falklandske Otoke, Južnu Georgiju i Južne Sendvičke Otoke, Montserrat, Otoke Pitcairn, Svetu Helenu i pridružena područja (sada pod nazivom Sveta Helena, Otok Uzašašća i Tristan da Cunha), Britansko Antarktičko Područje, Britansko Indijsko-oceansko Područje, Otoke Turks i Caicos, Britanske Djevičanske Otoke i Bermude.

³ Dio četvrti Ugovora o funkcioniranju Europske unije (C 326/47 od 26.10.2012.).

⁴ L210/1 od 6.8.2013. – Unutarnji sporazum između predstavnika vlada država članica Europske unije koji su se sastali u okviru Vijeća, o financiranju pomoći Europske unije na temelju višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje od 2014. do 2020., u skladu sa Sporazumom o partnerstvu AKP-EU, i o dodjeli financijske pomoći za prekomorske zemlje i područja na koje se primjenjuje dio četvrti Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

⁵ Odlukom Vijeća 2014/137/EU o odnosima između Europske unije, s jedne strane, te Grenlanda i Kraljevine Danske, s druge strane, za razdoblje 2014.–2020. odobreno je 217,8 milijuna EUR za suradnju između Unije i Grenlanda u području od zajedničkog interesa.

razrada i provedba sveobuhvatnih regionalnih programa i projekata za rješavanje tih problema. Potiču se partnerstva s drugim izvorima financiranja, što obuhvaća i druge financijske instrumente Europske unije, na temelju suradnje sa susjednim državama AKP-a i/ili trećim zemljama te s najudaljenijim regijama EU-a.

Osim teritorijalnim i regionalnim programima, suradnja među PZP-ima na razini regija poticat će se **tematskim programom**, jedinim programom u okviru 11. ERF-a za „sve PZP-e”.

Postupak programiranja za 11. ERF za PZP-e

U četvrtom dijelu Odluke o prekomorskom pridruživanju uspostavlja se **poseban postupak programiranja za PZP-e**. Za razliku od situacije u skupini afričkih, karipskih i pacifičkih država (države AKP-a), to se programiranje ne temelji na nacionalnim okvirnim programima već je organizirano kao postupak **od jednog koraka, a to je razrada programskog dokumenta, koji se sastoji od dva dijela: a) strategije odgovora EU-a (Dio A) i b) dokumenta o djelovanju (Dio B)**.

Donosi se **samo jedna službena odluka Komisije** kojom se odobrava programski dokument svakog PZP-a koji obuhvaća stratešku usmjerenost i detaljno oblikovanje programa.

Proračunska potpora odabrani je način provedbe za teritorijalne alokacije u PZP-ima (do danas korist od ERF-a ostvaruje 12 od 16 PZP-a). To je pozitivan pomak u odnosu na prethodni način provedbe projekta u nekoliko PZP-a. Proračunska potpora učinkovit je način za rješavanje međusektorskih, dugoročnih i strukturnih problema i vođenje konstruktivnog dijaloga o politikama.

PZP-i imaju glavnu odgovornost za pripremu programskih dokumenata, uključujući za prioritete na kojima se temelje njihove strategije, i osiguravaju nužno savjetovanje na lokalnoj razini. Na zahtjev PZP-a na raspolaganje im je stavljena tehnička pomoć u postupku programiranja, u skladu s člankom 81. Odluke o prekomorskom pridruživanju.

Stanje 2018.

a) Teritorijalna provedba 11. ERF-a

Zahvaljujući zajedničkom angažmanu svih predmetnih strana 2018. je ostvaren napredak u programiranju 11. ERF-a poboljšanjem koordinacije i dijaloga. Budući da su u okviru 11. ERF-a doneseni programski dokumenti za Svetu Helenu i Montserrat, 12 od 16 PZP-a koji ispunjuju uvjete za teritorijalnu alokaciju dovršilo je izradu svojih programa krajem 2018. Preostalih nekoliko PZP-a ostvarilo je znatan napredak prema dovršenju izrade početkom 2019.⁶ Kad je riječ o provedbi, tijekom 2018. iz sredstava 11. ERF-a za PZP-e isplaćeno je 58,62 milijuna EUR (vidjeti Prilog 1.).

Kad je riječ o provedbi tijekom 2018.:

Karipska regija:

- u sektoru **održive energije** izvršene su isplate iz programa proračunske potpore u Sint Eustatiusu (prvi i drugi fiksni obrok: 2,2 milijuna EUR) i Sabi (drugi fiksni obrok:

⁶ Teritorijalni programi za Arubu (13,05 milijuna EUR) i Bonaire (3,95 milijuna EUR) doneseni su u veljači 2019. U tijeku je postupak programiranja za Curaçao (16,95 milijuna EUR) i Sint Maarten (7 milijuna EUR), a donošenje se predviđa 2019./2020.

1,4 milijuna EUR) na temelju kojih se povećala otpornost sektora i proizvodnja obnovljive energije te izgradila stabilnija mreža,

- u sektoru **obrazovanja** ostvaren je napredak s pomoću trenutačnih programa proračunske potpore za Angvilu (drugi fiksni obrok: 1,75 milijuna EUR + 2,8 milijuna EUR -iz dodatnih sredstava omotnice B) i za Otoke Turks i Caicos (drugi fiksni obrok: 1 milijun EUR + prvi varijabilni obrok: 3,8 milijuna EUR + 2 milijuna EUR iz dodatnih sredstava omotnice B) pa su time **osnovno, srednje, tehničko i strukovno obrazovanje i osposobljavanje** dobili veću važnost u ispunjavanju trenutačnih i budućih potreba na tržištu rada,
- tijekom 2018. **donesen je i potpisan i programski dokument 11. ERF-a za Montserrat** (18,4 milijuna EUR) kojim se podupire **gospodarski rast** i potiče razvoj u središnjim sektorskim politikama kao što su obnovljiva energija i turizam. Izvršena je prva isplata (prvi fiksni obrok: 5,4 milijuna EUR + 0,32 milijuna EUR iz dodatnih sredstava omotnice B). Taj je program proračunske potpore nastavak programa proračunske potpore iz 10. ERF-a i njime se pridonosi planu održivog razvoja otoka.

Pacifička regija:

- kad je riječ o **turizmu**, Francuska Polinezija (prvi fiksni obrok: 7,45 milijuna EUR) ostvarila je napredak u svojoj sektorskoj politici spomoću programa proračunske potpore sektoru te privukla turiste i stvorila radna mjesta. Programski dokument 11. ERF-a o turizmu Otokâ Pitcairn, donesen 2017. i potpisan 2018., nastavak je programa proračunske potpore 10. ERF-a u istom sektoru, koji je završio 2018.,
- Nova Kaledonija nastavila je provedbu svoje politike u **sektoru zapošljavanja** kojoj je cilj povećati zapošljivost, posebno održavanjem programa tehničkog i strukovnog osposobljavanja,
- kad je riječ o **digitalnom razvoju i povezivosti**, Wallis i Futuna ostvarili su znatne pomake u svojoj digitalnoj strategiji (isplata prvog fiksnog obroka: 12 milijuna EUR). U vrijeme kada je pristup digitalnim tehnologijama ključan i nudi nove gospodarske prilike, tim se programom posebno podupire postavljanje širokopojasnog kabela Tui-Samoa prema otocima Wallis i Futuna čime se omogućuje brzo širokopojasno povezivanje.

Ostali PZP-i:

- Falklandski otoci i Sveta Helena ostvarili su korist od programa **povezivosti** u okviru 11. ERF-a. Na Svetoj Heleni **programski dokument donesen je** početkom 2018. te je ostvaren napredak u provedbi digitalne strategije (isplata prvog fiksnog obroka: 10 milijuna EUR). Na Falklandskim Otocima ostvareni su prvi pomaci prema jačanju isporuke infrastrukture za promet i povezivost (isplata prvog fiksnog obroka: 2 milijuna EUR),
- kad je riječ o **turizmu**, turistima je olakšan pristup Saint-Pierre-et-Miquelonu pa je tako tijekom vrhunca sezone sada sav smještaj na otoku Saint Pierre potpuno rezerviran (isplata prvog varijabilnog obroka: 3,25 milijuna EUR + treći fiksni obrok: 3,25 milijuna EUR).

Općenito i tijekom cijele godine, programi proračunske potpore doveli su do redovitih dijaloga o politikama s partnerskim PZP-ima povezanih s reformama upravljanja javnim financijama, sa sektorskim politikama i makroekonomskim stanjem.

Tehnička je pomoć 2018. mobilizirana kako bi se teritorijalnim i regionalnim dužnosnicima za ovjeravanje pružila potpora u postupku programiranja. Na temelju ugovora o tehničkoj pomoći ili studija za utvrđivanje sektorskih strategija PZP-a ili prihvatljivosti PZP-a za proračunsku potporu krajem 2018. izvršene su isplate u ukupnom iznosu od 3,6 milijuna EUR u okviru I. i II. Instrumenta za tehničku suradnju 11. ERF-a.

b) Regionalna suradnja u okviru 11. ERF-a

Znatan napredak ostvaren je 2018. donošenjem svih triju regionalnih programa za PZP-e u okviru 11. ERF-a:

- kad je riječ o **Pacifiku**, regionalnim programom „PROTEGE” (*Projet régional océanien des territoires pour la gestion durable des écosystèmes* – 36 milijuna EUR), koji je potpisan u veljači 2018., poduprijet će se održivi razvoj regije i njezina otpornost tako što će se očuvati bioraznolikost i obnovljivi prirodni resursi. On se nadovezuje na regionalni program 10. ERF-a „INTEGRE” (*Initiative des territoires pour la gestion régionale de l’environnement* – 12 milijuna EUR), koji je bio usmjeren na integrirano upravljanje obalom i razvoj regionalnih mreža (kao što su organska poljoprivreda, otpad i prilagodba klimatskim promjenama),
- kad je riječ o **Indijskom oceanu**, cilj je regionalnog programa (4 milijuna EUR), koji je potpisan u veljači 2018., poboljšati nadzor i promatranje kopnenih i morskih ekosustava na Francuskim Južnim i Antarktičkim Područjima, obnoviti ekosustave i ojačati mehanizme za sprječavanje negativnih učinaka. Naglasak u prethodnom regionalnom programu 10. ERF-a bio je na poboljšanju održivog upravljanja prirodnom baštinom (kopnenom i morskom) u Mayotteu i Francuskim razbacanim otocima (3 milijuna EUR) s pomoću alata za procjenu i potporu pri odlučivanju,
- u **Karibima**, regionalnim programom „ReSEMBID” (*Resilience Sustainable Energy and Marine Biodiversity*, 40 milijuna EUR), koji je potpisan u listopadu 2018., ojačat će se gospodarski razvoj koji je održiv za okoliš tako što će u središtu biti otpornost, održiva energija i bioraznolikost mora. Njime će se povećati energetska učinkovitost infrastrukture koja ima veliki učinak na potrošnju energije, poboljšat će se zaštita bioraznolikosti mora i održivo upravljanje njome te će se povećati kapacitet za prilagodbu na ekstremne prirodne pojave koje se ponavljaju.

Tijekom 2018. ostvaren je napredak i u pogledu sastavljanja **tematskog programa za sve PZP-e u okviru 11. ERF-a** pa je tako postignut dogovor između svih PZP-a o dva središnja sektora, a to su održiva energija i klimatske promjene (uključujući otpornost)⁷.

Naposljetku, EU je 2018. pružio potporu **Udruženju prekomorskih zemalja i područja (OCTA) odobravanjem bespovratnih sredstava za operativne troškove** (1,1 milijun EUR za razdoblje od dvije godine) s pomoću koje je ojačalo svoj kapacitet za ispunjenje mandata. To se posebno odnosilo na koordinaciju partnera PZP-a kako bi se olakšao dijalog s EU-om, poticalo partnerstvo i podržao skupni rad njegovih članova u okviru Udruženja EU-PZP u nekoliko područja od zajedničkog interesa.

⁷ Odluka Komisije o financiranju tog programa (C(2019) 1595) donesena je u veljači 2019.

c) Uragani u karipskoj regiji

U rujnu 2017. dva su uragana 5. kategorije pogodila nekoliko karipskih PZP-a te prouzročila vjetrove opasne po život, olujne udare i obilnu kišu, zbog čega je nastala golema šteta na stambenim objektima i osnovnoj infrastrukturi. Najteže posljedice među PZP-ima pretrpjeli su Angvila, Sint Maarten, Otoci Turks i Caicos, Saint Barthélemy te Britanski Djevičanski Otoci. Šteta je zabilježena i na Montserratu, Sabi i Sint Eustatiusu.

Temelj strategije oporavka bila je kombinacija djelovanja koja se sastojala od reakcije na izvanrednu situaciju u razdoblju do travnja 2018. i dopunskih mjera na razini zemlje i na regionalnoj razini koje su se nastavile provoditi tijekom 2018. **Nedodijeljena sredstva iz omotnice B 11. ERF-a, čiji je iznos 21,5 milijuna EUR, mobilizirana su 2018. u iznosu od 15,04 milijuna EUR** u korist Angvile (2,8 milijuna EUR), Montserrata (0,32 milijuna EUR), Sint Maartena (7 milijuna EUR), Britanskih Djevičanskih Otoka (2 milijuna EUR) i Otoka Turks i Caicos (2,92 milijuna EUR), **za pomoć nakon izvanredne situacije**⁸.

Osim toga, službe Komisije aktivno su surađivale s tijelima PZP-a kako bi se osiguralo da se teritorijalni i regionalni programi u okviru 11. ERF-a prilagode situaciji u PZP-ima nastaloj nakon uragana i kako bi se tim područjima pomoglo da postanu otpornija. Horizontalna sastavnica o otpornosti uvrštena je u okvir Regionalnog programa za Karibe 11. ERF-a (40 milijuna EUR). Polovina ukupnog proračuna (20 milijuna EUR) preusmjerena je na tu sastavnicu kako bi se poduprlo stvaranje dugoročne otpornosti u PZP-ima, u skladu s Europskim konsenzusom o razvoju. Nekoliko je regionalnih mjera pripravnosti na katastrofe pokrenuto 2018. u okviru instrumenta ERF-a za elementarne nepogode i te su mjere uključivale Angvilu, Britanske Djevičanske Otoke, Montserrat i Otoke Turks i Caicos.

d) Dijalog među institucijama

Od početka izrade programa u prosincu 2013. službe Komisije aktivno podupiru PZP-e u cijelom postupku programiranja pružanjem potpore u organizaciji posebnih seminara, radionica i konferencija kako bi se omogućilo razmatranje zajedničkih prioriteta i ciljeva. Tih je razmjena znanja bilo mnogo tijekom 2018.

Forum PZP-EU

Nadovezujući se na ishode različitih savjetodavnih sastanaka održanih 2017. tjedan održavanja **16. foruma PZP-EU** (19.–23. veljače 2018.) bio je dobra prilika za razmjenu mišljenja i raspravu o odnosima između PZP-a i EU-a nakon 2020.

PZP-i i države članice s kojima su PZP-i povezani potvrdili su u **zaključcima 16. foruma PZP-EU** (23. veljače 2018.) snažnu predanost pronalasku održivih rješenja na sve složenija i međusobno povezana pitanja te su ponovili da su predani prelasku na održivu energiju, što uključuje veću razinu pristupa suvremenim uslugama opskrbe energijom, obnovljivu energiju i energetske učinkovitost.

Trilateralni sastanci Komisije, teritorijalnih/regionalnih dužnosnika za ovjeravanje za PZP-e i država članica s kojima su PZP-i povezani, koji su održani u okviru 16. foruma PZP-EU, pružili su priliku za raspravu na **tehničkoj razini** o problemima povezanima s programiranjem i provedbom suradnje te za planiranje budućih koraka.

⁸ Dvije posebne mjere potpore Sint Maartenu i Britanskim Djevičanskim Oticima donesene su prije održavanja 17. foruma PZP-EU 2019.

Na **političkoj su razini trilateralni sastanci** (22. veljače 2018.) europskog povjerenika za međunarodnu suradnju i razvoj Nevena Mimice, šefova izaslanstava PZP-a i država članica s kojima su PZP-i povezani bili korisna prilika za isticanje političkih prioriteta za PZP-e i razmjenu njihovih mišljenja o razdoblju nakon 2020.

Osim toga, važno **dogaćanje na temu pomorske politike, upravljanja i potencijala za plavi rast** održalo se dan prije trilateralnih sastanaka (21. veljače 2018.) i u njemu su sudjelovali PZP-i, države članice, Komisija i Organizacija za hranu i poljoprivredu (FAO).

Trostrani sastanci

Nadalje, došlo je do napretka u razmatranju strateških prioriteta u okviru različitih dijaloga Udruženja osnovanog Odlukom o prekomorskom pridruživanju. **Na tehničkoj je razini 2018. organizirano pet trostranih sastanaka** (siječanj, travanj, srpanj, listopad, prosinac⁹) **između Komisije, predstavnika PZP-a i država članica s kojima su povezani**, koji su bili platforma za dijalog Komisije, predstavnika PZP-a i država članica, posebno radi praćenja napretka programiranja i provedbe 11. ERF-a.

Radne skupine i radionice u okviru partnerstva

Sastanak Radne skupine za **trgovinu i regionalnu integraciju**, koja djeluje u okviru partnerstva, održan je 16. siječnja 2018. kako bi se razgovaralo o različitim aspektima povezanim s povlaštenim statusom PZP-a u trgovini s EU-om te o svim dubljim trgovinskim pitanjima od zajedničkog interesa.

Sastanak Radne skupine za **financijske usluge**, koja djeluje u okviru partnerstva, održan je 13. ožujka 2018. i na njemu se razgovaralo o EU-ovu zajedničkom popisu nekooperativnih jurisdikcija u porezne svrhe. Krajem svibnja u Bruxellesu je održana **međunarodna radionica o porezima** kako bi se PZP-ma pružio pregled međunarodnih normi i kriterija na kojima EU temelji svoje kriterije analitičkog pregleda te olakšao dijalog tehničkih stručnjaka PZP-a i međunarodnih partnera.

OCTA je uz potporu Komisije u studenome 2018. organizirala **radionicu o programima EU-a**. Njome se nastojalo ojačati kapacitete PZP-a da se prijave za glavne programe EU-a koji ih zanimaju, kao što su Istraživanje i inovacije, COSME i Erasmus+.

Europska investicijska banka (EIB)

U Odluci o prekomorskom pridruživanju predviđa se pružanje financijske pomoći PZP-ima putem financijskih mehanizama kojima upravlja EIB: investicijski instrument za PZP-e (trenutačna sredstva: 48,5 milijuna EUR), financiranje subvencija za kamatne stope i tehničke pomoći (5 milijuna EUR) i vlastita sredstva EIB-a (do 100 milijuna EUR u razdoblju 2014.–2020. na temelju 3. financijskog protokola).

U okviru te tri omotnice 2018. nisu potpisani novi ugovori za operacije. U tijeku su operacije u okviru investicijskog instrumenta EIB-a za PZP-e, koje su krajem 2018. iznosile 61,4 milijuna EUR (taj je iznos veći od početnog kapitala jer se sredstva obnavljaju te su iznova pozajmljena neka već vraćena sredstva). Kad je riječ o omotnici za subvencioniranje kamatne stope i financiranje tehničke pomoći, od raspoloživih 5 milijuna EUR 2014. iskorišteno je tek 25 497 EUR za operaciju subvencioniranja kamatne stope u Francuskoj Polineziji. EIB je u okviru omotnice vlastitih sredstava za PZP-e 2015. sklopio jedan ugovor

⁹ Trostrani sastanak iz prosinca 2018. organiziran je tako da je trostrani sastanak s početka 2019. pomaknut unaprijed kako bi se moglo bolje pripremiti za predstojeći forum.

o zajmu s Novom Kaledonijom kojim je odobrio investicijski zajam u iznosu od 20 milijuna EUR za izgradnju nove bolnice.

Portfelji se s obzirom na preostala sredstva nadziru i procjenjuju kako bi se do kraja 2020. u potpunosti iskoristila raspoloživa sredstva.

Pogled u budućnost

Za PZP-e bit će iznimno važna 2019. u kojoj se pregovara o novoj odluci o prekomorskom pridruživanju, višegodišnjem financijskom okviru EU-a za razdoblje 2021.–2027. i okviru u razdoblju nakon Sporazuma iz Cotonoua, a ti se pregovori podudaraju i s postupkom povlačenja Ujedinjene Kraljevine iz EU-a.

U tom će kontekstu nastavak dijaloga s PZP-ima biti od iznimne važnosti i političkog značaja. Taj će se postupak temeljiti na pružanju stalne potpore Udruženju PZP-a i PZP-ima u okviru Instrumenta za tehničku suradnju.

Europska komisija istodobno će nastaviti podupirati PZP-e pogođene uraganima ili kriznim situacijama u njihovu pokušaju obnove te će pritom s njima blisko surađivati kako bi se njihove potrebe ispunile na najbolji način.

Naposljetku, ključno će biti 2019. ostvariti napredak u izradi dva preostala teritorijalna programa kako bi se osigurala dodjela svih sredstava omotnice raspoloživih za PZP-e u okviru 11. ERF-a¹⁰.

¹⁰ U tijeku je postupak programiranja za Curaçao (16,95 milijuna EUR) i Sint Maarten (7 milijuna EUR), a donošenje se predviđa 2019./2020.